

БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ
КНИЖЕЧКА Ч. 2.

Монольоги й Діяльоги
для
дітей і молоді

Зібрав Мих. Кумка.

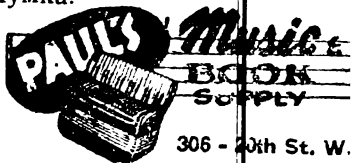
Накладом і друком „Українського Голосу”
Вінніпег, Канада.
1935

БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ
КНИЖЕЧКА Ч. 2.

Монольоги й Дяльоги для дітей і молоді

Зібрав Мих. Кумка.

306 - 20th St. W.

SASKATOON, SASK.

Накладом і друком „Українського Голосу”
Вінніпег, Канада.
1935

**Printed and Published by Ukrainian Publishing
Company of Canada, Limited,
Winnipeg, Man.**

ВСТУПНЕ СЛОВО.

Ця книжечка має на меті бодай в малерькій мірі виповнити одну прогалину: у нас не було дотепер монольоґів і діяльоґів для дітей і молоді. Брак такої збірки відчували в першій мірі учителі як рідних, так і публичних шкіл, що працюють по українських оселях в Канаді та уладжують з дітьми шкільні й інші прилюдні виступи.

Може ця перша збірка не така багата й добірна змістом, як ловиннаб бути — за це прошу мене за остро не осуджувати. У мене була добра воля прислужитися як учителям так і молоді; я переглянув свою досить поважну бібліотеку для дітей, та знайшов заледви кілька монольоґів і невеличких розговорів; решту мусів самий „творити”, щоб збірка вийшла повнійшою.

Щоб така книжечка була багата й різнородна змістом, треба, щоб бодай ті учителі, котрі можуть, написали по одному монольоґові чи діяльоґові, бо вони працюють з дітьми і знають, що діти люблять, і як для дітей треба писати.

Такі колективні праці, зібрані в одній книжечці, малиб велику вартість. Це прошу мати на увазі і коли хто з П. Т. Учителів вже має, або може написати монольоґ, чи діяльоґ, — нехай буде ласка надіслати до мене на адресу видавництва, тоді можна буде видати другий томик монольоґів і діяльоґів для дітей і молоді, які стануть вам самим у великій пригоді.

А поки що вдоволяйтеся цею першою, хоч і невеличкою, збіркою.

Михайло Кумка.

І. Монольоги

ГРИЦЬКО ЧВАНЬКО.

Шановні Гості! Розкажу вам свою пригоду на ловах. Прошу послухати!

Раз я вибрався на лови. Та не з рушницею, як інші ловці, тільки зі списою.

Прийшов я над велике озеро... Ходжуброджу очеретом край болота, нічого нема. А тут студінь така, що аж до кісток мені добирається.

Застромив я свій спис в землю, наносив сухих гіляк, мац до кишені — сірників немаю, забув взяти з дому. Почав я терти два патики, та й розвів вогонь. Вогонь горить, а я сиджу тай гріюся...

Аж тут бачу, шнурком летять три качки... Я, довго не думаючи, захопив за свій спис, замахнувся і кинув у них. І що ви на це скажете? Чи бувало коли таке диво на Божому світі?! Всі три качки, одна за другою, насилилися разом на мій спис і разом зі списом упали мені прямо до ніг. Я зараз підняв їх,

витагнув з них спис, і всіх відразу спік на вогні.

Гей, смачні були ті качки! Тай мясце було мягеньке... Як згадаю, то ще й тепер слинка на язык набігає.

Чи мав хто з вас таку дивну пригоду? О, напевно, що ні! (Прибирає горду позу, тикає пальцем собі у груди): Така пригода може приключитися лише такому славному ловцеві — як я!

(Кланяється по „великопанськи” і з пересадною гордістю виходить).

М. Кумка.

МИХАСЬ ШІСТКА.

В мого вуйка за городом є гарний ставочок, на якому все зимою є ховзкий ледочок.

Я в неділю раз раненько спитався мачохи: Чи не міг би по відправі совгатися трохи? А мачуха відповіла: „Ні, не йди небоже, бо тепер ще лід тоненький, то тріснути може!”

Але я по Службі Божій, як з церкви вертався, став собі коло ставочка й на лід приглядався. А Ядвіга Кламашевська, те дівча брехливе, десь надлізла, заслинившись, немов щеня сиве. І вона до мене каже: „Я совгалась нині та згубила рукавицю там на середині!” Я дивлюсь і справді бачу чорну рукавицю і думаю: то мачуха казала дурницю! Тож до тої рукавиці я скоро дістався, підіймаю, а в ній камінь, і я догадався, що з камінем рукавицю хтось на ставок кинув — та в ту мить я заломався й бух у воду зимну...

Та на щастя люде взріли і лід проломали, сіли в човен та гаками мене витягали; а опісля натирали снігом та водою. І вкінці я спам'ятався й бачу над собою: тата, мачуху,

рідню всю і лікаря з міста, много знакомих дівтори — всіх разом зо двіста.

І відлежав я два тижні в моім ліжку хорий за те, що був непослушний і до збитків скорий.

Відколи я нещасливо в став під лід попався, від тоді я, мов зі злости, зовсім не вмивався. Та часом мені здавалось, що щось влізло в вухо, бо шуміло і боліло, щей зробилось глухо.

Аж нараз якось приїхав пан лікар до школи, тож я в нього зголосився, що у вусі коле. — Пан лікар взяв окуляри, в вухо всунув щипці і з корінням витягає добрий корч травиці. Бо до вуха десь попалося з лободи насіння та накільчилось у ньому й пустило коріння. Видно — мало много гною, бо зазеленіло і коріння розпустило... Не даром боліло!

Тож вам всім я раджу щиро: все вмивайтесь гарно, щоби й вам часом не впало в вухо яке зерно. І будете всі гарненькі, чистенькі, як свічка, щей будуть здорові вуха! (Клониться): Так вам радить

Шістка.

НЕЩАСНА ДІВЧИНА.

(На сцену виходить Галя з лялькою в руках. Ступає задумана, зітхає важко, відтак сідає на крісло, пригортає до себе ляльку, а по хвилі говорить):

О Боже! Чи є на світі друга така нещасна дівчина, як я? Що хто зробить а все на мене! І хлопці і Дора і стара Маріянна і навіть мама. Зібеться що в креденсі — хто збив? Галя! Злиже хто конфітури з тіста — хто злизав? Галя! Сплямить хто скатерть при обіді, вже стара Маріянна воркоче: „Буде Галя прати!” Запропасться Миронкова книжка, не пошукає, а верещить: „Галя взяла!” — Всі на мене!... (Плаче). Краще не жити... (По павзі.) Ах, знаю вже, що зроблю: утечу звідси! Утечу до бабуні! Нині таки вечером, як хлопці будуть при лекції а мама в кухні, висунуся тихесенько з дому і до бабуні!... Найду дорогу, а ні, то возьму собі фіру... заплачу з того доляра, що дістала на Новий Рік. Всім їм уступлюся... не буде вже над ким збиткуватися... Тільки тебе возьму, лялюсю, і кіточку Зірку... О так, мушу втечи, не дам себе довше катувати... (хлипає).

(З другої кімнати чути голос: Галюсю! а ходи но сюда!) Це певно та ненависна Дора мене кличе! Не обізвуся і не піду — не хочу їх знати... мерзкі вони мені всі... (Наслухує.) Здається, хтось тут іде... Треба заховатися, не хочу їх на очі бачити... (криється в кутку за шафу).

(В дверях показується Дора, розглядається по кімнаті, відтак говорить): Її тут нема! Деж вона поділася? Перед хвилиною щойно сюда ввійшла... (За нею стає Миронко. Галя в кутку сміється).

МИРОНКО: Мусіла вийти тамтими дверима. Але ми не можемо довше за нею глядіти — ходім самі, бо панство Трудовичі певно вже дожидають нас з підвечірком (відходять, зачинивши двері).

ГАЛЯ (висувається ізза шафи, збентежено): Що це вони говорили про підвечірок у панства Трудовичів?... Ах! Боже... я зовсім позабула. Таж це нині іменини Мілюнї Трудовичівної і вона справляє діточу забаву... просила кілька днів тому. (Надумується). І вони підуть без мене? (Кидає ляльку і прискакує до вікна). О Боже! Вони вже пішли без мене! (Відчиняє віконце і кричить за ними): Любі мої! Дорочко! Золота! Заждіть!

Хвилиночку лишень... дороженькі! Я зараз буду готова. Мамусенько! Я також піду — прошу мене зачекати!

(Вибігає до другої кімнати).

Віра Лебедова.

ІВАСЬ.

(Івась, хлопець літ 8, вбігає на сцену задиханий, увесь червоний, волосся розкудовчене. Одна ногавиця коротша, обрізана — в руках ножиці і клубок ниток).

За сценою чути здалека голос матери: Та куди-ж ти втікаєш, Івасю? Івасику, та вернися-бо, я бити не буду! Ой, дурненький ти, дурненький!

ІВАСЬ (оглядається хвилинку, потім говорить): І як-же мені не втікати від них. Все, що скажу, їм не подобається, сміються, з мене. Що не зроблю, все не так. Все гонять мене, та ще й бити хочуть. Оце хотів я пошити собі шапку, таку, як дядько Микола недавно робив. Думав я, думав, з чогоб її зробити і додумався, що це не так тяжко її змайструвати. Врізати кусок штани (бо й так штани задовгі на мене), в горі зшити і шапка готова, та ще й козацька. Так і зробив я. Та тільки зачав зшивати дно шапки, коли це де не візьметься мама. Схопила ломаку та до мене: „А ти дурню сякий-такий, що це ти робиш?! Я на те пошила тобі шта-

ни, щоб ти з них шапки робив! Пожди, небоже, дам я тобі шапку, зараз дам!”

Я не дожидаючи тої шапки, подався з усієї сили на леваду, з левади у гай. А мама все за мною. В гайку за корчами не видно було мене; то я повернув на ліво і забіг аж сюди, і тут перед вами, шановна громадо, опинився.

Певно не люблять мене всі дома, коли так зі мною обходяться (сумно стоїть склонивши голову на груди). Якось раз іду я з мамою в поле. Переходимо через міст, я зупинився і дивлюся на воду. А вода все пливе і пливе, а все туди, в сторону клуні нашого дядька Миколи. Я питаюся мами:

— Мамо, чого це та вода все пливе туди до клуні нашого дядька? Чому вона не пливе від клуні сюди до моста?

А мама тільки плечима здвигнула та й каже:

— От, дурень ти! Іди скорше. Нема мені коли з тобою тут стояти та балакати. — І потягнула мене за руку.

А знов раз ходжу я собі по городі і бачу, як на наші соняшники так і летять якісь комахи, а все брешуть-брешуть. Приглядаюсь до них блище, а вони забирають цвіти.

на ніжки і відлітають. Я взяв мітлу і зачав відганяти ті мухи. Аж тут надходить брат:

— Що це ти робиш, Івасю? — питає мене.

— А щож, відганяю мухи від цвітів, а то вони всі цвіти поїдять і зернят не буду мати.

— Дурень ти! — сказав брат. — Покинь мітлу та йди обідати. — Сказавши це, пішов своєю дорогою.

Одного разу набрав я землі в миску, налив до неї води і зачав місити. Замісив і посипав жовтим пісочком. Виходить сестра з хати, дивиться на мене і питає:

— Що то буде з цього, Івасю?

— Це, кажу, я замісив лемішку для горобців і маслом машу, щоб ліпше їли!

— Покинь, каже сестра, не бруди рук. Ти думаєш, що горобець такий дурний, як ти, що стане твою лемішку їсти? Іди в хату, мати вбиратиме тебе, бо скоро дядина в гості до нас прийде.

Не знаю, від чого тоді я посумнів. Чи від того, що знав що митимуть мене, чи від того, що я зауважив, що зачасто мене дурнем чогось прозивають. Навіть сестра, і та дурнем прозвала.

Приходжу є в хату, а мама, глянувши на мене, такого брудного, так і ахнула.

— А де ти так забрудився? — питає.

— А що-ж, мамо, я місив лемішку для горобців та ще й маслом помастив, щоб лучше їли.

— Ох, ти мій дурнику! Де-ж хто бачив, щоб горобці таку лемішку їли! Скидай з себе одіж, будеш митися!

Я в плач, а мама в крик та до мене. Си-ломіць мене роздягнула і в балію посадила. Яюсь з бідою трохи сльозами, трохи водою, я вмився.

Убрала мене мама в нову одіж, сів я коло вікна і виглядаю дядини. Аж чую, віз туркотить. Глянув, дядина їде з Михасем. Михась вже великий. Мама казала, що він учиться в гімназії, в такій високій школі.

Скочив я з лавки і біжу до дверей. Як раз на ту пору брат, входячи у кімнату, та-рахнув мене дверима в голову. Я так і за-пищав з болю. Брат приступає до мене, гладить по головці тай промовляє:

— Цить, дурню, цить! А то дядина го-стинця тобі не дасть, як будеш плакати!

Я замовчав, згадавши про гостинця.

Увійшла дядина з Михасем до хати. На-давала мені забавок всяких, а Михась пода-рував мені книжечку про „Юрчика Кучеря-

вого". Ця книжечка мені дуже подобалася і я постановив нізащо її нікому не віддати.

Брат приступає до мене і каже:

— Дай, Івасю, мені цю книжечку, я її буду читати, ти подреш. Зрештою ти за дурний до книжки.

Боже мій, і знов дурнем прозвали, та ще й при Михасеві. Але Михась не такий, як наші всі дома. Він зі мною бавився, розказував мені гарні казки. Полюбив я Михася, бо він ні разу не назвав мене дурнем!

А ви як думаєте, шановні слухачі, дурень я, чи ні?

ГОЛОС З ПУБЛИКИ: Ні, Івасю! Ти цікавий хлопчик!

(Треба призначити когось заздалегідь, щоб сів між публікою і промовив це речення).

ІВАСЬ (кланяючись): Дякую, що ви кажете інакше! (Ховається за куліси).

Гр. К-ий.

ОДНА ПОРЦІЯ ГАЛУШОК.

(На сцену виходить грубенський 12-літній Борис і говорить):

Шановні Гості! — Я страшенно люблю галушки. Минувшого вівтірка мама приготували на вечерю якраз галушки! Мій менший брат, Богданко, одержав від вуйни пакунок, тому й свою порцію галушок відпустив мені. Мені здавалося тоді, що на всім світі нема кращого сотворіння, як мій добрий, солодкий і милий братчик — Богданко! Справді, батько перестерігав нас при вечері, що на ніч не добре їсти багато галушок, однак я не послухав і кропнув собі обі порційки так смачно, що аж облизався.

По вечері мій старший брат, Василь, витягнув календар, в яким було представлено на образках, кільки то хліба, мяса, бараболь може перетеребити один чоловік за цілий свій вік. В тім календарі були намальовані маленькі люде, а біля них стояли як піраміди-гори: величезний хлібисько, страшена корова, і єгипетська піраміда-могила фараона Хеопса, ціла побудована зі самих ба-

раболь! Коли я того вечера приготовлявся йти спати, то вже чув у собі що найменше три здорові порції галушок...

В ночі непокоїв мене страшний сон. Я був у якімсь місті, де була велика глота. Люде тиснулися і дусили мене так, що я ледви дихав. Нараз запхали мене до якоїсь крамниці й казали пробувати всякі одяги. З тих одягів було много таких, що були на мене зовсім малі. Все одно. Я мусів натягати кожний на себе! Натягали на мене всякі тісні блюзи, підперізували ріжними спортовими поясами — а'все те тиснуло мене так, що годі було видержати. Мені здавалося, що на мене натягнули всі одяги, навіть ті, які я носив ще в перших роках свого життя... На ногах я чув тягар чобіт таких великих, як два кораблі. Набравши відваги, я хотів утечи з тої матні, та дорогу заступила мені галушка така велика, як з Вінніпегу до Портедж! Як я відкотив від себе галушку, мене взяли на віз і завезли до школи. Там ждала на мене товпа всіх моїх дотеперішніх шкільних товаришів. Ледви стало мені сили подати кождому з них руку на привитання. Перед клясою стояли всі мої дотеперішні учителі, які мучили мене ко-

лись своїми рахунками. У одного учителя з окулярами був нотес, а з нього виставляли руки й ноги погані свідоцтва... Тоді я дав собі слово чести, що від тепер буду шанувати рахунки більше, як це було досі...

Прийшов я до дому на полудне. Ой, той полуденок то був страшний! Наша їдальня була дуже велика. А в дверях бовванів величезний хлібисько й не пускав мене до середини. Через хліб треба було перегризтися (а мені так не хотілося їсти!) і через перегризену дірку влізти до їдальні. Та там ждало на мене нове чудо! Під столом лежали черепки тих горнят, тарілок і мисок, які я потовк у своїм життю, а по столі бігали: гуси, кури, качки, свині, телята й кричали до мене: „Дармо ти нас поїв! Як бачиш, ми тепер воскресли!” Кури й гуси летіли мені до очей, а одно телятко ревіло так жалібно, що я мусів брати його на руки й зацитькувати, як малу дитину. Підчас того засипала цілу їдальню гора „пенцаку”, якого я не зносив у цілім своїм життю, а який був тепер помашений великими кавалками смаженої солонини...

Нараз зачала вливатися до нашої їдальні бараболяна зупа, від якої я перше тра-

тив гумор на цілий день. Повінь росла — і я зачав топитися. Брат Василь, який вмів добре пливати, прискочив до мене й витягнув мене з тої нещасливої юшки. Але на диво він ухопив мене якимось за чоло! Його руки були такі студені, що я пробудився.

Біля мене стояли мої мама і прикладали мені до чола студений, мокрий рушник.

А все те через одну порцію галушок!

Лелія.

БЛУД НА ПЕЧІ.

(Данилко — 14 літ. Виходить на сцену поважно і говорить голосно, виразно, сміло, як би дійсно він пережив подію, про яку оповідає).

Шановні Гості! Розкажу вам свою пригоду на печі, коли я ще був у Старім Краю.

Кожний з вас, хто приїхав з України, знає, як виглядає піч в селянській хаті. Є це звичайна собі піч, виліплена з жовтої глини. В нутрі має вигляд маленької печери, яку зачинається затулою. Величина її така, що може влізтися в неї дванадцять бохонців хліба один коло другого. Перед нею є припічок, над нею челюста, кагла і притула, чи груба, а ще висше стеля; збоку є запічок, яким вилазиться і злазиться з печі. На печі тепло спати, тому на ній сплять старці або діти зимою. Дуже часто ще й котик приміститься в кутку на печі спати, тай мурликає собі від задоволення, бо й він також любить теплий куттик.

Признаюся вам, що й я також мав приємність спати зимою на печі в Старім Краю. Добре було спати. Спав доти, поки одної ночі під

весну стрінула мене на печі страшна пригода. Що я тоді пережив на печі, того не забуду до самої смерти! Тої памятної ночі я був заблудив на печі. Які страхіття і муки я переніс, це може зрозуміти лише той з вас, хто також був заблудив на печі. Сміло можу сказати, що блуд в лісі, в полі, в пустині, чи на морі є нічим в порівнанні з блудом на печі! Ви цікаві знати, як це воно було зі мною? Добре, скажу вам. Прошу послухати!

Прокидаюсь я серед ночі зі сну і хочу вийти на двір. Підводжуся, лізу сміло до запічка і... гуп! головою до якоїсь стіни! В очах мені сотня свічок засвітилися різними кольорами, ще й до того, зубами вкусив собі язик... Сів я, потер набиту гулю на чубку, прочунав трохи і знов лізу. Тепер, думаю, вже маю добрий напрям... Гуп!... і я знов чолом зіткнувся з чимось твердим та ще й острим. Мацаю чоло, а на нім вже набігла тверда гуля, як сливка! Обмацую предмет, до якого я вдарився і переконуюся, що це ріг притули. Але чого-ж вона стоїть на тім місці, де перше стояв запічок? Чекай, думаю, не полізу більше навгад, бо це мене дорого коштує. Починаю обмацувати кругом себе руками... Мацаю на право — сті-

на, мацаю на ліво — стіна, позад мене — стіна, і передімною також стіна. Ов! а це що? Всюди стіна і стіна! Боже! невже-ж мене хтось в ночі замурував! А що-ж я кому винен? Ану, поспробую ще раз... І я знов почав лізти вперед головою, але вже уважно, щоб ще одного гудза не набити собі на голові... Штуркаю головою раз коло разу кругом себе і в гору, як баран, але виходу як нема, так нема! Ба, тай на печі гей би якось тісно стало, начеб стіни до купи сходилися, щоб мене вдусити. Я почув свою безрадіність, мені стало так лячно, що зі страху я увесь зіпрів, як миш. А мені-ж так хочеться жити! Крикнути хіба, щоб мама почули. Але-ж тоді почує брат Михась і сестра Ганя, а як довідаються, що сталося, сміятися будуть! А я-ж найстарший, не годиться!

Починаю я ще раз шукати виходу, але цей раз вже шукаю ногами. Гупаю ногами кругом себе, то знов вперся об стіну ногами, хочу її відіпхати від себе... де там! стіна стоїть як мур. А тут мені вже так тісно стало, що дихнути годі, от-от вдушуся. Штовхаючи в стіну ногами я натрапив на кітку, яка також тоді спала на печі, і дав їй такого копняка, що вона аж нявкнула, засві-

тила очима зі страху і штрикнула кудись з печі. Я жалував, що не вчепився її за хвіст, вона булаб мене вивела з цієї неволі.

Врешті я знемігся, чую, що не дам собі вже ради і що мабуть прийдеться мені на печі загинати. Я зібрався на відвагу і крикнув на цілу хату: „Мамо, ратуйте!”

„Що там тобі сталося, Данилку?” — відізналися мама.

Я зрадів і почав скоро лізти в сторону, звідки почув мамин голос, тай грим! з усеї сили із запічка на землю коміть головою!

Всі хатні зірвалися на ноги, засвітили світло, і аж злякалися побачивши мене на землі блідого, заляканого, з гудзами на голові і з закровавленим лицем. Зараз мама умили мене, завязали голову і почали питати, що це зі мною сталося. Однак я не хотів признатися. Стидно мені було.

Та тато вгадали. „Таж бачиш, кажуть, що Данилко заблудив був на печі. Таке саме й зі мною було сталося, як я спав на печі малим хлопцем”.

Від тоді я постановив не спати вже більше на печі. І таки не спав аж поки до Канади не виїхав.

Страшно є заблудити в лісі, в полі, в пу-

стині, чи на морі, але найстрашніше є заблудити в хаті на печі!

Таку то страшну годину, а може й дві, я пережив в Краю на печі!

І вам, шановні гості, такої страшної пригоди не бажаю!

М. Кумка.

II. Діяльоги

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ.

(Сценічний діяльог на свято Шевченка.)

(Краєвил над Дніпром. З боку Тарасова могила. — ОЛЯ і МАРТА сидять на переді сцени і плетуть вінки).

ОЛЯ:

А хто дістане цей вінець?

МАРТА:

Тарас — найбільший наш співець,
Шевченко — борець України,
Що задля Неї жив, терпів,
Та прапора свого не схилив
До останньої хвилини!

ОЛЯ:

Чи це був лицар, чи козак?

МАРТА:

Ні, це безталанний був кріпак!
Син кнутом битих мужиків
Та іскру Бог в нім запалив,
Іскру мистецького хисту.

І вдарив в струну проречисту,
І в піснях своїх оспівав
Все, що на Україні кохав:
Степи, лани, Дніпрові кручі,
Садок вишневий, верби гнучі,
Матерні сльози, дівчат любов,
Минувшини пожарища і кров,
Нещасний поневолений люд,
Що з нього шкіру кати днуть,
Усе-усе, чим душа народня наболіла
Шевченкова пісня розікрила.

ОЛЯ:

І так Шевченко цілий свій вік писав
І Україну малював?

МАРТА:

Не вік — за те, що боронив народ,
Заслав його на Урал цар-деспот.
Там десять літ серед кіркізької пустині
Тужив поет по любій Україні.

ОЛЯ:

І не бачили Дніпра вже його очі?

МАРТА:

Умер поет далеко на півночі,
Але сьогодні Він знову поміж нами
Спить над синіми водами,

Серед степу широкого спить і дожидає,
Коли встане Україна, пута покидає.

ОЛЯ:

Ось вже вінок ми і докінчили!

МАРТА:

Зложимо його у стіп могили!

(Дівчата складають вінок на могилі, а самі
клякають і, зложивши руки, говорять):

Поклін Тобі, України Пророче,
Від мільйона вкраїнських сердець дівочих.
Думками всі ми тамки линею
Під Канів, над Дніпро широкий — синій.
Так хочеться припасти до Твоєї могили,
Набрати відти гарту, віри, сили,
Загріти серце тим жаром любови,
Що солодив Тобі заслання і окови,
Що вів Тебе у бій за Україну
І не погас, аж ляг Ти в домовину.

(Завіса поволі спадає).

К. Малицька.

РОЗМОВА ПРО СОНЦЕ.

РУЗЯ 12 літ — перебрана за маму.

ГАЛЯ 5 літ — дитина.

Дитина:

Скажи мені мати,
Де йде сонце спати?

Мати:

За високу гору,
В золоту комору.

Дитина:

А хто йому стелить
На білій постелі?

Мати:

Зіронька вечірна
Красна, як царівна.

Дитина:

Хто-ж його колише
Все тише, та тише?

Мати:

Соловій піснями,
Тиха нічка снами.

Дитина:

А які сни має,
Коли засипляє?

Мати:

Сняться йому цвіти,
Що в день для них світить.

Дитина:

А хто його збудить,
Як свитати буде?

Мати:

Божії ангели
Збудять із постелі.

Дитина:

А на що, як встане,
Найперше погляне?

Мати:

На дітей, серденько,
Чи встають раненько!

З чеського переклала М. Підгірянкa.

РОЗМОВА.

ГАНЯ — 10 літ.

ОЛЯ — 7 літ.

Оля:

В мене лялечка велика
У суконці, в черевиках,
І паяцика я маю,
День цілий бавлюсь, гуляю.

Ганя:

Я бавлюся лиш у свято,
Бо нема часу багато —
Годі день цілий гуляти,
Треба вчитись... вишивати...

Оля:

Сукні дістаю готові,
Все золоті, все чудові, —
Забавки, цукорки маю,
Що сама лиш забажаю.

Ганя:

В мене стрій не золотистий,
Не коштовний — простий, чистий,

Ми народ не є багатий,
Не про строї нам би дбати!

Оля:

Я люблю ті оксаміти,
Шовки, стяжечки і цвіти,
А також даю гріш радо
На цукорки й чоколяду.

Ганя:

Ласощів я не купую,
Гріш даю тим, що бідують,
Тим, що вчуться, хоч голодні, —
Ріжні ціли є народні...

Оля:

Кажеш: „Вчуться, хоч голодні...”
Кажеш: „Ціли є народні...”
Ах, про це я ще не знала,
Може й я була-б що дала.

Ганя:

Не дивуюсь, ти-ж маленька,
Згодом, як будеш старшенька,
Гріш на „ціли” даш так радо,
Як тепер на чоколяду.

Оля:

Я на „збори”, як тітуся,
Піду завтра, придивлюся,
Прислухаюсь й буду знати,
Що значить на „ціль” гріш дати.

Уляна К.

ХЛОПЦІ ПРИ ГНІЗДІ.

(ДМИТРО — обдертий, немитий, з довгим прутом в руці ходить попід дерево, заглядає в гору, то сягає прутом на дерево. — До него, по кількох хвилях, ідходить МИКОЛА).

Микола:

За чим, Дмитре, так сягаєш?
За чим заглядаєш?
Бачиш, повно тут тернини,
Руки поздираєш!

Дмитро:

Пташка має тут гніздо,
Я хочу зловити...

Микола:

А як зловиш ту пташину,
Що будеш робити?

Дмитро:

У торбину заберу
Разом з молодими
І сестричці занесу,
Най тішиться ними!

Микола:

Чи ти Бога не боїшся`
Гріх такий творити?
Бідну матір з діточками
Так осиротити?
Бідна пташка між галуззям
Гніздочко увила,
У тернині свої діти
Перед котом скрила...

Дмитро:

Або-ж воно такий гріх
З гнізда пташку взяти?
Скорше буде з того сміх —
Найти та не брати!

Микола:

Слухай, Дмитре, що я скажу:
Було-б тобі мило,
Як би тебе серед ночі
Лихо ухопило?
І занесло геть далеко
За ліси, за гори
Там, де сірі вовки виють
Й лиси мають нори?
За тобою матусенька
Гірко банувалаб,

Ні не їлаб, ні не пилаб,
Ні спання не малаб!

Дмитро

(По довшій надумі):

Ой, правду ти повідаеш,
Аж страшно згадати,
Як гіренько банувалаб
Моя рідна мати!
Слова твої як згадаю —
Заплакати мушу...
Вже від нині я ніколи
Пташини не рушу!

(Дмитро кидає прут, беруться за руки з Миколою
і підскакуючи вибігають).

ПУСТА ЦІКАВІСТЬ.

(Славко виходить на сцену, а проти него з противної сторони виходить Марійка, руки тримає сховані в запасці).

СЛАВКО: Що це ти, Марійко, несеш в запасці?

МАРІЙКА: А тобі конче треба всьо знати?

СЛАВКО: Покажи, а ні — то силоміць загляну!

МАРІЙКА: Нічого там нема.

СЛАВКО: Неправда! Щось там мусить бути, бо ховаєш від мене. Та покажи бо, прошу!

МАРІЙКА: Не руш! Може це для тебе дарунок на іменини...

СЛАВКО: Як? Що? Дарунок для мене? Покажи, дорогенька! Покажи, що це таке. (Хоче вирвати у неї запаску, але Марійка не дає). То скажи бодай, який це дарунок. Певно мошонка, неправда?... Вишивана мошонка?

МАРІЙКА: Нащо ж тобі мошонки? Вже тамтого року вишила я тобі одну.

СЛАВКО: Що-ж це може бути?... А! вже

знаю! Ти зробила для мене стяжку до української сорочки?

МАРІЙКА: У тебе аж дві вже стяжки, навіщо тобі ще й третьої?...

СЛАВКО: Як ти мене мучиш, Марійко! Яка ти скрита!

МАРІЙКА: А ти справді дуже цікавий.

СЛАВКО: Ага! Тепер вгадав! Це певно тато купили мені щось на іменини. Чи не забавки?

МАРІЙКА: Може й купили, але ти знаєш, як тато не люблять, щоби наперед вгадувати їх дарунки.

СЛАВКО: Та я їм не скажу, і на самі іменини прикинуся, буцім нічого і не догадувався.

МАРІЙКА: Так? Гарно! А я і не знала, що ти вмієш прикидуватися. Ану, покажи, як ти це зробиш!

СЛАВКО: Якнебудь... Але скажи, прошу, що це там у тебе в запасці? Чи воно з ростиного світа?

МАРІЙКА: Ні!

СЛАВКО: Зі звіринного?

МАРІЙКА: Ні!

СЛАВКО: То може з мінерального?

МАРІЙКА: Також ні!

СЛАВКО: А! тепер я тебе зловив! Чей же нема в тебе нічого з царства духів?

МАРІЙКА (сміється): Очевидно! (Розгортає записку і показує, що там нема нічого).

СЛАВКО: Ах, ти брехунка!

МАРІЙКА: Скажи-ж, прошу, до якого царства належить „нічо”?

СЛАВКО: А нащо-ж ти мучила мене своїм таємничим видом, неначе-б Бог-зна що у тебе в записці?

МАРІЙКА: Зовсім ні... зимно було мені в руки без рукавичок, так і сховала їх у записку. А ти ось так зістав покараний за свою пусту цікавість!

СЛАВКО: Ну, нехай там... Але знаєш, Марійко, другий раз ти вже мене не здуриш..

МАРІЙКА: Не я тебе здурила, ти сам себе ошукав!

В. Лебедова.

ХИТРИЙ МИКИТКА.

ПЕТРО — 14 літ.

МИКИТКА — 9 літ.

(На сцену виходить Петро, гарно й чисто одягнений. З противної сторони йде Микитка в широких татових штанах, які часто підтягає, на ногах великі діраві черевики, на голові великий капелюх, який заліз аж на вуха. Під пахою несе невеличкий прутик, вирваний з корінем, терebить велику банану.

ПЕТРО: Добрий вечір, Микитко!

МИКИТКА: А... Добрий вечір, Петре!

(підходить до Петра).

ПЕТРО: А де твій брат Павлик?

МИКИТКА: Він хорий...

ПЕТРО: Бідний хлопець. Що-ж йому бракує?

МИКИТКА: Ми заложилися, хто най-далше вихилиться з вікна на другім поверху — і він виграв заклад.

ПЕТРО: А що це у тебе під пахою?

МИКИТКА: Прут... Бачиш, я самий його вирвав з землі!

ПЕТРО: На те не треба дуже багато сил.

МИКИТКА: Еге! Подумай собі, що з другого кінця тримав його за корінь цілий світ!

(Петро сміється, Микитка кусає банану).

ПЕТРО: Кілько тобі літ, Микитко?

МИКИТКА: Вісім... Я мав би вже тепер девять, але я один рік хорий пролежав.

ПЕТРО: Ти ходиш до школи?

МИКИТКА: Ходжу!

ПЕТРО: І добре вчишся в школі?

МИКИТКА: Ще й як! Вчора поставив учитель таке трудне питання, що ніхто в класі не міг на нього відповісти, лише я один.

ПЕТРО: А яке-ж то було питання?

МИКИТКА: Хто з нас збив шибу у класі!

ПЕТРО: Чи знаєш ти рахувати?

МИКИТКА: Ще й як.

ПЕТРО: А деж ти так багато навчився?

МИКИТКА: Таки дома.

ПЕТРО: Певно умієш вже до десяти почислити?

МИКИТКА: Ого, багато більше!

ПЕТРО: Так? Гарно! Ану почисли.

МИКИТКА: Один, два, три, чотири, п'ять,

шість, сім, вісім, дев'ять, десять, хлопець, дама, король, ас!

(Петро сміється, Микитка підтягає штани і кусає банану).

ПЕТРО: Микитко, скажи мені, кілько буде один кіт і два коти?

МИКИТКА: Три коти!

ПЕТРО: Добре. А кілько буде один кіт, один горобець і один хробак?

МИКИТКА: Буде один кіт.

ПЕТРО: Як то? Чому?

МИКИТКА: Бо горобець з'їсть хробака, а кіт горобця — і лишиться один кіт...

ПЕТРО: А тепер ще одно подібне питання. Скільки буде: Один пес, один крілик і один заяць?

МИКИТКА: Нічого не буде!

ПЕТРО: Чому?

МИКИТКА: Бо крілик і заяць повтікають, а пес побіжить за ними!

(Петро глядить здивовано, Микитка їсть банану).

ПЕТРО: Слухай, Микитко, коли я позичу твому батькові 100 долярів, аби він мені сплачував по 20 долярів місячно, то за три місяці кілько він буде мені ще винен?

МИКИТКА: Сто долярів!

ПЕТРО: Але-ж, Микитко, що ти говориш? Ти не знаєш рахунків!

МИКИТКА: Знаю, але також знаю свого батька!

ПЕТРО (по павзі): А чи знаєш ти що з української граматики?

МИКИТКА: Знаю!

ПЕТРО: Скажи мені, якого роду є миш?

МИКИТКА: Миш — є мужеського роду.

ПЕТРО: А то чому?

МИКИТКА: Бо має вуса...

ПЕТРО: Ану зложи мені одно речення зі словом „цукор”.

МИКИТКА (подумавши): Я пю горнятко кави кожного ранку.

ПЕТРО: А де-ж цукор?

МИКИТКА: Цукор є в каві!

— ПЕТРО: Ще одно питання з граматики: скажи мені, що то є злучка?

МИКИТКА: Злучка, то такий значок, який лучить поодинокі слова або речення в письмі.

ПЕТРО: Добре. Скажи мені речення де буде злучка.

МИКИТКА: Пес є привязаний ланцюхом до буди.

ПЕТРО: А деж тут є злучка?

МИКИТКА: Ланцух — бо ним пес є злучений з будою!

(Петро аж не знає, що має робити; Микитка їсть байдужно банану).

ПЕТРО (по довшій надумі): Чи знаєш ти, Микитко, дещо про людське тіло?

МИКИТКА: Знаю!

ПЕТРО: Отже слухай! Дуже важний знаряд людського тіла — це око. Назви ще якийсь другий важний знаряд.

МИКИТКА (подумавши): Око!

ПЕТРО (обурено): Але-ж я вже кавав око!

МИКИТКА: Так, а я кажу про друге око!

ПЕТРО: А чи знаєш ти дещо про звірята?

МИКИТКА: Знаю.

ПЕТРО: Скажи мені, які птахи для чоловіка найбільше пожиточні?

МИКИТКА: Печені, варені і смажені!

ПЕТРО: Ану, назви мені пять домашніх звірят. Це, думаю, вже знаєш...

МИКИТКА: Два коні і три корови.

(Петро рве волосся зі злости; Микитка підтягає штани і теребить другу банану).

ПЕТРО: А тепер загадаю тобі одно питання з фізики. Ти знаєш, Микитко, що го-

ряч усе розширює, а холод усе стягає й корчить. Ану, наведи мені на це примір.

МИКИТКА: Вакації!

ПЕТРО: А то чому?

МИКИТКА: Бо літом, коли горячо, вакації тривають вісім тижнів, а на Різдво, коли холодно, вони є лише десять днів!

ПЕТРО (подумавши): Скажи мені, Микитко, кілька маємо змислів?

МИКИТКА: Пять!

ПЕТРО: Ану, назви їх!

МИКИТКА: Зір, слух, нюх, смак і дотик.

ПЕТРО: А котрий з них найліпше розвинений?

МИКИТКА: Дотик!

ПЕТРО: Чому якраз дотик?

МИКИТКА: Я вчора сів нехотячи на бодак і хоч я йдого й не бачив, і не занюхав, і не кушав, і не слухав — то чую його ще нині!

ПЕТРО: Слухай, Микитко...

МИКИТКА (перебиває): Ні, тепер вже ти слухай і відповідж мені лише на одно питання!

ПЕТРО: Добре, питай.

МИКИТКА: Скажи мені, нащо то пекарі роблять довкола хліба тверду шкірку?

ПЕТРО: Тверду шкірку?...

МИКИТКА: Так, тверду шкірку...

ПЕТРО (довго думає.)

МИКИТКА: Бачиш, не знаєш! Таж як би не було шкірки, то тісто витеклоб!

ПЕТРО: Бачу, Микитко, що з тобою не договориюся нині. Тому, поки розійдемося, загадаю тобі ще одну загадку. Послухай! Я маю в кишені цукорки (Микитка лакомо облизується). Як вгадаєш, кільки їх є, то дістанеш всі п'ять...

МИКИТКА (удає, що думає): П-я-т-ь!

ПЕТРО: Вгадав! На, маєш цукорки!

(Микитка бере цукорки, числить, чи є всі, і скоро відходить).

ПЕТРО: Микитко! Микитко!! Чуєш, Микитко!!!

МИКИТКА (вже при виході): Чого-ж ти ще хочеш?!

ПЕТРО: Зачекай, хочу ще тобі сказати „добраніч”!

МИКИТКА: Тепер немаю часу... Скажеш завтра рано!

(Завіса скоро падає).

М. Кумка.

СУПЕРЕЧКА НА СЦЕНІ.

(На сцену виходить двох хлопців: СТЕЦЬ з лівої, а ЛУЦЬ з правої сторони, але так, гей би один другого не бачив. Вклонившись публиці, починають оба рівночасно в один такт):

СТЕЦЬ (співає):   ЛУЦЬ (деклямує):

Що будемо їсти.

В понеділок борщик,
Горох у вівторок,
В середу капуста буде,
І жте добрі люде..

Лис і блохи.

Гей, мої ви блохи!
Лишіть мене трохи!
Б'йтеся Бога, серце майте,
І старого не кусайте!..

(Оба разом вривають і глядять на себе здивовано).

СТЕЦЬ: Гей, слухай-но ти! Як ти смієш перешкаджати мені в співі?!

ЛУЦЬ: А як ти смієш перебивати мені в деклямуванню?!

СТЕЦЬ: Я тобі не перебиваю. Це-ж моя черга після програми!

ЛУЦЬ: Ні, моя!

(Починають знов кожний своє з початку. Стець вриває скорше; Луць продовжує).

СТЕЦЬ (кривиться Луцеві): Ба-ба-ба!
бе-бе-бе!

ЛУЦЬ (з обуренням): Ти мені кривишся?

СТЕЦЬ: А тобі-ж, тобі!

ЛУЦЬ: Мені!?

СТЕЦЬ: Тобі!!

ЛУЦЬ: Шановні гості! Скажіть йому що! Я вийшов вам задеклямувати, а він мені не дає та ще й кривиться!

СТЕЦЬ: Поважані гості! Скажіть самі: деж тут справедливість? Я вийшов вам заспівати пісню, а цього звідкись біда наднесла і не дає мені докінчити!

(Знов починають кожний своє з початку).

ЛУЦЬ (вриває, приступає до Стеця): Слухай, Стецю! Май розум! Та-ж люде на нас дивляться!

СТЕЦЬ: Слухай, Луцю! Май-же і ти розум! Не сміши себе й мене перед людьми!

ЛУЦЬ (подумавши): Та воно, правду сказавши, тут і не місце на сварку. Краще погодімся, бо оба в дурні пошиємося!

СТЕЦЬ: Якже маємо погодитися?

ЛУЦЬ: А от як: я вперед віддеклямую свій вірш, а ти відтак відспіваєш свою пісню.

СТЕЦЬ: Чому вперед ти, а не я? Ні, я так не годжуся! Краще нехай я відспіваю своє сольо, а ти відтак віддеклямуєш свій вірш. Інакше — ні!

ЛУЦЬ (думає): Так знаєш, що зробимо?

СТЕЦЬ: Що?

ЛУЦЬ: Ось, у мене є гріш. Я кину його вгору: як упаде до гори головою, тоді будеш перший співати, а як впаде до гори чинсьом, тоді я перший буду деклямувати. Чи годишся на це?

СТЕЦЬ: Згода! (подають собі руки).

ЛУЦЬ (кидає в гору гріш і кричить):
Нумер!

СТЕЦЬ (кричить): Голова!

(Оба разом падають рачки на підлогу і пильно глядять, як упав гріш).

СТЕЦЬ (підскакує): Славно! Я виграв!

ЛУЦЬ: Добре, співай!

СТЕЦЬ (стає серед сцени і співає, Луць стоїть мовчки і глядить на Стеця).

В понеділок борщик,
Горох у вівторок,
В середу капуста буде,
Їжте добрі люде!

У четвер є пиріжки,
Це потіха наша,
А в п'ятницю для відміни
То вже буде каша.

У суботу яєчка
Що нам знесла курочка,
А в неділю буде м'ясо,
Наїдайтесь ласо!

(Слова К. Заклинського).

ЛУЦЬ: Гарно, дуже гарно! З тебе добрий співак, а ще ліпший був би кухар. Ти співав про стільки смачних українських страв, і на кожний день все інші, що мені від твоєї пісні аж їсти захотілося. — А тепер послухай моєї деклямації.

СТЕЦЬ: Деклямує, послухаю!

ЛУЦЬ (деклямує):

Лис і блохи.

Гей, мої ви блохи!
Лишіть мене трохи!
Бійтесь Бога, серце майте
І старого не кусайте!

Так просився лис у бліх.
Але блохи мов на сміх
Гризли його і кусали,
На прохання не зважали

А сидів лис над потоком.
Глянув в воду — не глибоко,
От і купіль, погадав.
Почекайте мої блохи,
Научу я вас не трохи!
І вліз в воду, як гадав,
Тільки ніс з води сторчав.

Бідні блохи вилізали,
Місця сухого шукали,
Скоро лізли всі на ніс.
А лис тихо лиш сміявся,
Оком-боком приглядався
Йі думав: возьме всіх вас біс!

Аж як всі вони зібрались
Та до купи постискались,
Лис язиком потягнув
І всі блохи проковтнув.

(М. Магир).

СТЕЦЬ: Гарно, знаменито деклямуеш!
Від твоєї деклямації аж мене самого щось
так, гей би поза пазухою тне. (Чіхається
кілька разів).

ЛУЦЬ: Нічого. Це тільки байка.

СТЕЦЬ: Знаєш що, Луцю?

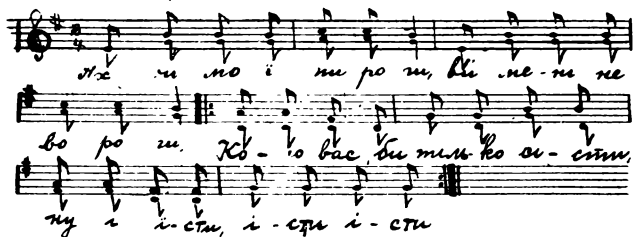
ЛУЦЬ: Що?

СТЕЦЬ: Коли тобі так дуже подобалася

моя пісня про українські страви, то давай за-співаємо ще оба разом про українські пи-роги!

ЛУЦЬ: Гарзд! Заспіваймо.

СТЕЦЬ І ЛУЦЬ (разом співають):

Ах ви мої пироги,
Ви мені не вороги,
Коло вас би тільки сісти,
Ну і їсти, їсти, їсти.

Ви в кухарстві буйний цвіт,
Полюбив вас цілий світ,
В кухні ви мов в лісі пташка,
Ну, а їсти вас — іграшка!

Їли вас і козаки,
Як робили байдаки,
Їли вас і гайдамаки,
Ліпші ви, як риби й раки.

А тепер вас пироги
Їдять наші вороги.
Гей, український пироже,
Не лізть у горло вороже!

(Вклонившись оба обнимаються руками за шиї
і вибігають за сцену).

ЗАВІСА.

— **М. Кумка.**

ДЕ ДВА БЮТЬСЯ --- ТРЕТИЙ КОРИСТАЄ.

БОГДАН — 8 літ.

МИРОН — 8 літ.

ВАСИЛЬ — 15 літ.

(Богдан і Мирон ідуть вулицею з книжками до школи).

БОГДАН (зупинившись приглядається):
Глянь, Миронку! Оріх!

МИРОН: Де він, де?

БОГДАН: А ось на землі перед нами!

МИРОН (скоро підбіг, підніс оріх, оглядає): Справді оріх... Та й великий-же, волоський! (Ховає в кишеню).

БОГДАН: А нащож ти сховав його у кишеню?

МИРОН: А деж маю його сховати? У вухо не влізе, завеликий...

БОГДАН: Ти не маєш права його присвоювати. Це мій оріх!

МИРОН: Чому твій?

БОГДАН: Бо я скорше його побачив!

МИРОН: Але я скорше його підняв із землі!

БОГДАН: Не штука підняти, як я показав. Зрештою я був би самий його підняв із землі!

МИРОН: А чому-ж ти не підняв?

БОГДАН: Бо ти мене перебіг.

МИРОН: Говори, що хочеш, однак коли оріх у мене в кишені, то він мій, а не твій!

БОГДАН: Що, не віддаш?

МИРОН: Ні, не дам, і не проси!

БОГДАН: Зараз побачимо! (Кладе торбу з книжками на бік і заочує рукави. Мирон скоро витягає оріх з кишені, ховає за пазуху і собі приготовляється до бійки).

БОГДАН (ставши проти Мирона з за-тисненими п'ястуками): Отже рішайся! Питаю тебе до трьох разів: Віддаси оріх?

МИРОН: Ні, не віддам!

БОГДАН: Віддаси оріх?!

МИРОН: Не віддам!!

БОГДАН: Віддаси оріх?

МИРОН: Ні!!

(Скачуть один до другого, як когути. Надходить Василь в робочій одежі, на плечах несе кавалок дошки, в руці молоток).

ВАСИЛЬ: Гей, а то ви нащо баталію на вулиці заводите?! Гарні з вас школярі, нема що казати! Про що вам тут розходиться?

БОГДАН: Слухай, Василю! Отут на тім місці, де ти стоїш, я побачив оріх...

МИРОН (перебиває): А я його підняв із землі...

БОГДАН: Але я скорше побачив!

МИРОН: А я скорше підніс!

ВАСИЛЬ: Гов! Чекайте, не сваріться! Сваркою діла не направите! Де-ж той оріх?

БОГДАН: Мирон має в кишені!

МИРОН: Неправда, за пазухою!

ВАСИЛЬ: Дай його сюди!

МИРОН (дає оріх Василеві): На, але не дай Богданові!

ВАСИЛЬ (оглядає оріх): Го-го, тай великий же!

БОГДАН: Знаєш що, Василю! Ти старший, розсуди, кому з нас цей оріх належить ся. Чи годишся на це, Мироне?

МИРОН: Згода!

ВАСИЛЬ: Добре, погоджу вас... Отже ти, Богдане, скорше оріх побачив?

БОГДАН: Так!

ВАСИЛЬ: А ти, Мироне, скорше його підняв?

МИРОН: Так!

ВАСИЛЬ: Г-мм... отже прошу уважати!
(Кладе дошку на підлогу, на неї ставить о-

ріх і бере молоток в руки. Хлопці приклякають і пильно приглядаються). Не пхай один з другим голови за близько, бо дістанеш молотком по носі! (Василь розбив оріх. Всі три стають на ноги). Так! Тепер уважайте, я проголошу свій вирок. Тобі, Богдане, за те, що ти скорше побачив оріх — належиться одна половина (дає Богданові половину лушпини).

БОГДАН (оглянувши): Е-е-е! Це лушпина...

ВАСИЛЬ: Мовчи! На суді не вільно говорити! — Тобі, Мироне, зате, що ти скорше підняв оріх, — належиться друга половина (дає Миронові другу половину лушпинки). Мені-ж належиться серединка оріха! (Їсть).

МИРОН: А то чому так?

ВАСИЛЬ: Це за те, що я вас обох розсудив!

БОГДАН: Е-е-е! З тебе премудрий Соломон!

МИРОН: Ходім, Богдане, до школи. Він думає, що він дуже мудрий. Лишім його, не говорім більше до него! (Бере Богдана за руку).

ВАСИЛЬ (стає по середині, кладе обом

руки на плечі): На мене, хлопці, не маєте чого гніватися, бо самі ви згодилися на те, щоб я вас розсудив. Цей примір з оріхом нехай вам буде в науку на ціле життя: Пам'ятайте, так колись бувало, і тепер так буває: де два б'ються, там третій користає!

(Хлопці держуться за руки, глядять на себе усміхнені в німій позі. Знак згоди. Живий образ).

Завіса.

М. Кумка.

ВЕСЕЛИЙ ЗЛОДИЙ.

(Сценка для старшої молоді).

ОСОБИ:

СУДДЯ — 60 літ, лисий, з сивою борідкою.

ОБВИНУВАЧЕНИЙ — 55 літ.

ПИСАР — молодий, сухий як трісочка.

ПОЛЦАЙ.

Судова кімната. За столом, на підвисшенню, сидить суддя й переглядає акти. Збоку сидить судовий писар, який пише без перерви. Перед столом стоїть обвинувачений і має шапку в руках. Полцей стоїть при дверях. Очевидно, для судді й обвинуваченого потрібна характеристика. Акція відбувається скоро, тому сценку треба вивчити напам'ять.

СУДДЯ (після полагодження вступних формальностей звертається до обвинуваченого за крадіж, міряє його очима понад свої окуляри й питає): Отже ви називаєтеся Сафат Лопата?

ОБВИНУВАЧЕНИЙ: Так, пане суддя... Як то кажуть: „як рибі без води, так чоловікові без назви”.

СУДДЯ: Ви маєте 55 літ?

ОБВ.: Так, пане суддя — „старість не радість”.

СУДДЯ: А знаєте, що за цей вчинок чекає вас велика кара?

ОБВ.: О, знаю! „Кого хоче, Бог карає, кого хоче, нагороджує”.

СУДДЯ: Що-ж вас до тої крадіжі штовхнуло?

ОБВ.: От, „хто дбає, той має”, а „хто працює, не бідує”...

СУДДЯ: Але-ж крадіж — не праця?!

ОБВ.: Прошу пана суддю — навчить біда ворожити, як нема що в рот вложити”...

СУДДЯ: Не говоріть дурниць!

ОБВ.: Та то так: „дурних не сіють, самі, родяться”.

СУДДЯ: Відповідайте на мої питання!

ОБВ.: Та воно ніби так: хто питає, той не блудить”...

СУДДЯ (злий): Відколи переводжу справи, я ще не мав такого дивного чоловіка перед собою, як ви! Замість відповідати на питання, ви плетете якісь дурниці!

ОБВ.: Та воно так, пане суддя... Кажуть-же, що „лучше з розумним згубити, ніж з дурним знайти”.

СУДДЯ: Ви призналися, що вас уже раз суд карав за крадіж...

ОБВ.: Так, пане суддя. Це було давно,

коли я ще був молодий. Як то кажуть: „молоде — зелене”, а знов: „наука — не легка штука”!

СУДДЯ: Ви знаєте, що в суді треба говорити правду?

ОБВ.: Та вже-ж, пане суддя. „Правда, як олива, сплине на верх завжди”, а „неправдою світ перейдеш та назад не вернешся”...

СУДДЯ: Скажіть мені, в якій годині ви залізли до комори Демка Мельничука?

ОБВ.: „Хто рано встає, тому Бог дає” — пане суддя!

СУДДЯ (піднесеним тоном): Відповідайте коротко на моє питання!

ОБВ.: Пане суддя. „Ні сіло, ні пало — давай бабо сало”... Треба розважно й помало.

СУДДЯ: У мене є більше справ на порядку деннім. Треба приспішити...

ОБВ.: Пане суддя! Кажуть-же, що „хто спішить, той діло смішить”.

СУДДЯ (розізлився, дуже кричить): Кажіть тільки те, про що вас питаю і не плетіть мені дурниць!!

ОБВ.: Перепрошую пана суддю, але кажуть так: „не хапайся поперед батька в пекло”...

СУДДЯ: Чому-ж ви так мало говорите про те, що вас питаю?!

ОБВ.: Кажуть-же, що „корова, що багато реве, мало молока дає”.

СУДДЯ: Коли не будете відповідати на мої питання, то я скажу вас посадити за непослух до холодної!

ОБВ.: Пане суддя! „З великої хмари — малий дощ” — кажуть, а також: „не роби другому того, що тобі не миле”.

СУДДЯ: Чи признаєтесь, що у Хоми Боднарука в ночі з 22 на 23 грудня ви вкрали десять штук курей?

ОБВ.: Пане суддя! „Що занадто — то не здорово”. „Легко казати, та трудно зробити”. Правду сказавши, стільки не було, але напевно не можу сказати, скільки їх там могло бути...

СУДДЯ: Чи то були старі кури, чи молоді?

ОБВ.: „Добре слово мало коштує, а багато помагає”, а що до того, які кури, то тільки те знаю, що „не можна зневажати старість, бо кожний буде старий”. Зрештою добре кажуть: „тримай язик за зубами”.

(Суддя й писар голосно сміються).

ОБВ.: Вибачте, панове, але...

СУДДЯ: Ну, ну, що ви хочете сказати?

ОБВ.: „По чім пізнати дурного? — по сміху його!”

СУДДЯ (зняковів, нарешті питає рішуче): Отже це правда, що ви ті кури вкрали?

ОБВ.: „Хто мовчить — двох навчить”. „Мова — срібло, а мовчання — золото” — пане суддя... Зрештою: „з ким гріха не буває?!”

СУДДЯ: За крадіж суд карає вас на чотири тижні в'язниці. Чи проти цього маєте що сказати?

ОБВ.: Що я маю казати! „Терпи, небоже, то Бог pomoже”. „Хто терпен — той спасен”.

СУДДЯ (до поліцая): Прошу вивести в'язня і замкнути під ключ!

ПОЛІЦАЙ (бере обвинуваченого попід руку): Ходім!

ОБВ.: Йти, то йти! „Хто йде, той не стоїть”... (Вже при виході): Чотири тижні — не вік! „Терпи, козаче, отаманом будеш”!

ЗАВІСА.

Усценізував — **М. Кумка.**

Зміст

	Сторона
Вступне слово	3
I. ЧАСТИНА — МОНОЛЬОГИ:	
Грицько Чванько	5
Михась Шістка	7
Нещасна дівчина	9
Івась	12
Одна порція галушок	17
Блуд на печі	21
II. ЧАСТИНА — ДІЯЛЬОГИ:	
На Тарасовій могилі	26
Розмова про сонце	29
Розмова	31
Хлопці при гнізді	34
Пуста цікавість	37
Хитрий Микитка	40
Суперечка на сцені	47
Де два б'ються — третій користує ..	54
Веселий злодій	59

**ДЛЯ НАУКИ СПІВУ В ШКОЛІ ЧИ ДОМА
НАЙЛІПШЕ НАДАЄТЬСЯ**

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНИК

у трьох частях з нотами на 1, 2, 3 голоси.
Багато оригінальних пісень, уложених для
українських дітей в Канаді

При кінці є уміщений
ДОДАТОК ГІМНАСТИЧНИХ ВПРАВ
з топірцем, вільноруч і лентами
для хлопців і дівчат. До всіх вправ є подані
образці з описом кожного руху.

Цей співаник повинен мати кожний україн-
ський учитель і кожда українська дитина.
Він повинен бути в кожній хаті, де є
українські діти.

Ціна 75 цт.

Замовлення слати на адресу:

UKRAINIAN VOICE

Box 3626 Sta. B.

Winnipeg, Man.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС”

- ЧЕРЕЗ 25 ЛІТ ПРОВІДНИКОМ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ДУМКИ.
- ЧЕРЕЗ 25 ЛІТ ВИХОВАТЕЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.
- ЧЕРЕЗ 25 ЛІТ НА СТОРОЖІ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ СПРАВ.

ЧИТАЙТЕ ЙОГО І ШИРІТЬ ПРИЄДНУВАННЯМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

З нагоди Чверть-столітнього Ювілею передплата Знижена до \$2.00 в Канаді;
\$2.50 в Злучених Державах;
\$3.00 в інших краях.

Книгарня „Українського Голосу” має на складі всякі українські книжки.

Пишіть по безплатний катальог.

UKRAINIAN VOICE

Box 3626,

WINNIPEG,

—

CANADA.